

Access to and participation in mammographic screening within a region in Sweden

Avhandling av Maria Norfjord van Zyl, fil. doktor i folkhälsovetenskap, Akademin för hälsa, vård och välfärd vid Mälardalens högskola, 2020.
E-post: maria.norfjord.van.zyl@mdh.se

Mammografi, en röntgenundersökning av bröstet med syfte att upptäcka potentiell bröstcancer, erbjuds alla kvinnor, i åldersgruppen 40 till 74 år, som är folkbokförda i Sverige. Erbjudandet kan så till vida anses jämlikt, med en genomsnittlig deltagarfrekvens på 80 procent, som dock skiljer sig åt inte bara mellan olika län, men även inom länen. Då de självstyrande Regionerna ansvarar för hälso- och sjukvården är det av vikt att Regionerna analyserar delaktighet i mammografisk screening för att kunna utveckla strategier för att nå grupper som uteblir från screeningen, och om orsaker till att kvinnor uteblir beror på påverkbara faktorer, utom kvinnornas direkta kontroll, så kan det vara ett uttryck för ojämlikhet.

Avhandlingens syfte var att beskriva, undersöka och förstå tillgänglighet och delaktighet i hälso- och sjukvård, genom att använda mammografisk screening som ett exempel, utifrån ett svenskt regionalt perspektiv. En av studierna använder kvantitativa data, de tre övriga kvalitativa data. Resultatet visar att individuella och strukturella förutsättningar inverkar på tillgänglighet och delaktighet i mammografisk screening och berör bestämningsfaktorer från samhälls- och politisk nivå till individens livsvillkor. Den kommun där kvinnorna bor och var kommunen är belägen i förhållande till var den mammografiska enheten är belägen, kan inverka på delaktighet, likaså att tillhöra åldersgruppen 40 – 44 år, i jämförelse med äldre åldersgrupper. Alla de olika faserna i screeningprocessen berörs, såsom beslutsfattande innan undersökningen och kommunikationsmöjligheter till och från mammografienheten. Ansvar för hälsa och åtgärder för att värna den ligger både hos de regionala politikerna och individen och förutsätter information och förståelse för de sociala bestämningsfaktorer som inverkar på beslutet att delta eller inte i mammografisk screening. Även resurser för att sänka trösklar för att underlätta delaktighet i screening och en hälso- och sjukvårdens som är lyhörd för kvinnornas behov är viktig för fortsatt delaktighet i mammografisk screening.

Kappan och de fyra publicerade artiklarna är sökbara via DIVA-systemet.

Länk till avhandlingen:

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1477569/FULLTEXT02.pdf>